STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01789

A GAST IN FARNAKHT

Nahum Bomse

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

נחום באָמזע

אַ גאַסט אין פאַרנאַכט

לידער

ביבליאָטעק פון יידישן פ. ע. נ.-קלוב — ווארשע 1939

הילע געצייכנט פון מענדל רייף

Printed in Poland
Nuchim Bomse
A Gast in Farnacht
Wydano staraniem PEN.-
Clubu Żyd. w Warszawie
1 9 3 9
Druk. „B l o k", Warszawa.

נ ח ו ם ב אָ מ ז ע

אַ גאַסט אין פאַרנאַכט

פרילינג

איך חלום היינט פון זאכן א סך:
פון דראפען זיך אויף א הויכן דאך,
לויפן באָרוועס איבער פרעמדע הויפן,
שפּילן זיך מיט גרויסע רייפן
און פאלן איבער א שטיין.
דערנאָך הינקען מיט א ביטער געוויין
צו דער מאמען. זי וועט ארומבינדן מיין קני
און שרייען: גלייך מיט אלע פלאק־יונגען
לויפט ער ארום פון אין דער פרי,
נישט אנדערש — איך וועל אים פארדינגען
צו די ציגייגער.

גאָט מיינער,
איך וויל היינט נישט גיין אין שול אריין.
די זון שיינט איבער אלע שינדל־דעכער,
איך וועל נעמען אלע מיינע ביכער,
נאָר פון דער היים
וועל איך אנטלויפן גלייך
צום זילבערנעם טייך
הינטער דער שטאָט.
קינדער, לאָמיר טאנצן אין א ראָד:
רודא — רודא — ראנע
שיינע פעסיע־קאנע.
שטעלט זיך קינדער אויף יענער זייט בריק —
איך וועל לויפן אהין, איר — צוריק
דערנאָך זיך וואלגערן אויף דער ערד.

איך וויל אויף דער פּאַשע אַלע פערד
צעפּלאָשען. אַנטלויפן פאַרן גוי אירוואַן,
ביינאַכט אַנידערפאַלן אַ מידער
אויפן בעט און הוסטן פון שלאָף.
די מאַמע וועט מיך אָנטרינקען מיט טראַן
און זאָגן צום טאַטן: איציק, ער הוסט שוין ווידער
דער תכשיט דיינער...

גאָט מיינער,
ברענג מיר נאָך איינמאָל אין חלום די אייער-בייגל,
וואָס מיין טאַטע האָט אַמאָל פון מאַרק געבראַכט.
לאָמיך נאָך איינמאָל דערפילן דעם פלאַטער פון פייגל
איבער אונזער שינדל-דאַך.

איצט, ווען אַלע ווינטן שטורעמען אין געוועט,
פאַרנעם די תפילה פון אַ יידישן פּאָעט,
וואָס האָט זיך פאַרבענקט צום זעגן פון אַ גריל
אין אַ פשוטן מיטוואָך פון חודש אַפּריל.

אַ גאַסט אין פאַרנאַכט

איך געדענק אַלץ נאָכאַנאַנד:
די זון האָט געגליט, געגליט און פאַרגאַנגען.
פאַרן גאַניק האָט די קאַץ געטאַנצט מיט אַ שטרוי
און דער ווינט געוויגט די זאַנגען.
דער טאַטע האָט געטרונקען טיי
און די מאַמע געוואַשן ס׳געשיר;
ער האָט אַ קלאַפּ געטון אין טיר
און שטיין געבליבן פאַר מיר מיטאַמאָל,
ווי די שיינע פּאַנע פון אונזער שול.

„ס׳קאָצל קומט, ס׳קאָצל קומט, אַ גאַסט״ —
האָט די מאַמע געשמייכלט און פאַריכט די הויב.
און ער — האָט אַרויסגענומען פון קוישל אַ ווייסע טויב
און מיר דערלאַנגט.
נאָר איך האָב זיך געשראָקן און אַוועק
הינטער דער שאַנק.

„און דאָס איז אונזער מוזינעק, דער קלענסטער,
נחום, קום אַהער צום פענסטער
און גיב אַ קוש דעם גאַסט אין דער האַנט״.
(איך געדענק אַלץ נאָכאַנאַנד)
איך האָב אַ קוש געטון דעם טויט
און דערפילט: מיינע באַקן ווערן רויט —
אַ בראַנד — — —

תפילה פון מיין מאַמען פאַרנאַכט

מיין ברודער משהן

האַר, זאָל דיין ליכט זיין בלויז פאַרן טאָג
און די פינסטערניש פאַר דער נאַכט
און זאָל מיין קלייד — די אָרעמע טראַכט,
ליגן רויִק אויפן בענקל איבער דער נאַכט.

זאָלן אין קלויסטער שטיל זיין די גלעקער,
מיין שכן איוואַן זאָל זיי נישט צעוויגן;
און זאָל דער ווינט ביינאַכט נישט וועקן
די קליינע קינדער אין די וויגן.

לאָז שלאָפן די הון אויף דער לייטער, די פערד אין שטאַלן
אין מיטן דער נאַכט — —
נעם אוועק דעם שטיין פון וועג. ס'זאָל נישט פאַלן
דער גנב אין מיטן דער נאַכט.

לאָז שטיל זיין דעם הימל איבער דער נאַכט —
פאַרהאַלט די בליצן, שטיל איין די דונערן,
זיי זאָלן נישט איבערשרעקן די געווינערן,
נישט פאַר קיינעם געדאַכט.

די יונגע פייגל פאַרהיט פון שרעק
אין ווילדן וואַלד אויף אַ הויכן בוים,
לאָז די וואַסערן נישט אַרויס פון ברעג
ביינאַכט, אין זייער ווילדן שוים.

און מיך אַליין באַשיץ פאַר וואַסער, פאַרן בליץ,
פאַרן פייער איבער מיין דאַך
און לאָז מיין קלייד — די אָרעמע טראַכט,
ליגן רויִק אויפן בענקל איבער דער נאַכט...

דער הונט, וואָס בלאָנקעט אַליין

דער הונט, וואָס בלאָנקעט אַליין
אין דער שטאָט, טראָגט די נאַכט אויף זיין עק
און וויינט אויס מיט שטילן בילן די שרעק
פון נישט פאַרלוירן גיין.

דער הונט, וואָס וועט זיין האַר נישט געפינען,
וועט יאָגן לאַנג נאָך, לאַנג,
מיט שרעק אין די אויגן, שגעון אין זינען,
וואָיען דעם הונטישן געזאַנג
צו דער נאַכט, צום בלאָען באַגינען.

איך, וואָס האָב דיך היינט פאַרלוירן,
שפּאַן שטיל און פאַמעלעך מיט מיינע טרויערן,
כאָטש די נאַכט אויף מיינע וויעס
פאַרטונקלט דאָס בלאָ פון מיינע אויגן.

איך, וואָס וועל דיך נישט געפינען,
וועל קומען ביינאַכט צום בעט
פון אַ פרוי, קושן אירע מידע הענט
און וויסן: דער טאָג פאַרגייט
און אונטער בלאָען ראָלעט
פילן דעם פלאַטער פון פרייד.

איך, וואָס וועל דיך נישט געפינען,
וועל אין באַגינען, אָן אַ פּאַרוואָס,
פאַלן צו דער ערד, קושן דאָס גראָז,
פילן: איך בין זאַט מיט פרייד און טרערן
און אַזוי פאַרנאַכט אַנטשלאָפן ווערן.

דער הונט, וואָס וועט זיין האַר נישט געפינען,
וועט אַהיים זיך נישט קערן,
נאָר איבער ווייטע, ווילדע וועגן
וואָיען צום ווינט און צו די שטערן.

ל י ד

ווי ס'שפּראָצט אַרויס פון ערד דער זאָמען
פּלוּצים אין באַגינען, אומגעריכט,
אַזוי הער איך אַמאָל אין שטאָט מיין נאָמען
רופן און ס'פלאַמט אויף מיין געזיכט.

איך בלייב שטיין און ס'קוואַלט מיין אינגעווייד
מיט פרייד: אָט באַלד און צו מיר געגענט
דער פרעמדער. א רגע — די זון פאַרגייט,
נאָר איך האָב קיינעם נישט דערקענט.

איך בלייב שטיין און ס'ציטערן מיינע קני
אין פלאַטער פון הארץ, אין טיפן געהער,
איך הויב אויף מיין קאָפּ — א פויגל צום פלי:
— פרעמדער, נישט געזעענער, איך הער...

מײַן הײם

נאָך ר. מ. רילקע

מײַן הײם — דאָס איז די שעה צװישן טאָג און טרױם,
דאָרט װוּ קינדער שלאָפן אײַן מיד פֿון שפּיל,
דאָרט װוּ זקנים זיצן אין פֿאַרנאַכט, פֿאַרהילט
אין שטילע שאָטנס פֿון אַ לינדן-בױם.

מײַן הײם — דאָס איז די שעה צװישן טאָג און טרױם,
דאָרט װוּ ס'קלינגען העל די אָװנט-גלעקער
און מײדלעך, אײַנגעהערט אין אָװנט-שרעקן
קוקן אין אַ ברונעם בײַ אַ קילן פּלױט.

און פֿון אַלע בײמער איז מיר נאָענט דער לינדן-בױם
און אַלע פֿרילינגען פֿון זײַנע צװײַגן
זינגען װידער אױף פֿון לאַנגן שװײַגן
און לעבן װידער אױף צװישן טאָג און טרױם.

מיר חלומט אַמאָל

מיר חלומט אַמאָל: איך בין אַ קינד,
דאָס ווייסע סטענדל פֿלאַטערט און ווינט
און אַלע גרויסע לאַכן.

איך לויף איבער פֿרעמדע גאַסן פֿאַרשעמט,
דער ווינט הויבט אויף מיין העמד
און אַלע גרויסע לאַכן.

מען פֿירט מיך איבער מאַרקן אַרום,
דער געשריי אין מיר ווערט שטום
און אַלע גרויסע לאַכן.

דאָס העמד פֿון מיין לייב — אַראָפּגעצויגן,
מיין נאַקעט ברענט פֿאַר יעדנס אויגן
און אַלע גרויסע לאַכן.

און פּלוצים זע: אַ וווּנדער גאָר —
איך בין אַ זקן מיט גראָע האָר
און אַלע קינדער לאַכן.

מען פירט מיך איבער ווילדע וועגן,
מיינע טויטע טאַטע־מאַמע קומען מיר אַנטקעגן
און אַלע קינדער לאַכן.

אין בלאָען אָוונט שטיי איך אַליין
מיט מיין טרויער און געוויין
און אַלע קינדער לאַכן.

נאַכט אין די בערג

„דער שפּאַרבער איבערן באַרג איז אַוועקגעפלויגן" —
שטיל. מיט פאַרמאַכטע אויגן
האַלזט די נאַכט דעם וועג.
איך אָטעם טיפער פאַרן זון-פאַרגאַנג. באַלד
ווערט אין מערב-זייט צעפלאַקערן דער וואַלד.
בייטאָג האָב איך געזען:
כוואַליעס האָבן געריסן שטיינער פון ברעג,
א האָז האָט דורכגעשניטן ס׳פעלד מיט שרעק
און מיט ציטער אין די אויערן
ווייטע טריט גענומען לויערן.
הינט האָבן יאָמערלעך געוויינט אויף קייטן.
א וואַנדערער, מיד פון פרעמדע ווייטן,
האָט אויף זיינע אַקסלען דערפילט די נאַכט
און פלוצים שטיין געבליבן. געטראַכט
פון א שטוב, פון פייער און א בעט,
פון מענטשן, וואָס עסן אָוונט-ברויט צו זעט.
א שפּאַרבער האָט געקרייזט אין די הייכן,
כוואַליעס האָבן ווילד געיאָגט אין טייכן.
א פאַסטוך איז אָנגעלאָפן דעם וואַנדערער אנטקעגן:
— א וואָלף, א וואָלף אויף ווילדע וועגן!
א וואָלף, א וואָלף אויף ווילדע וועגן!

איצט איז נאכט. אַלע טויערן פון מיין הויז פאַרמאַכט.
אַלע פענסטער צוגעשלאָסן. ס׳פייער אויסגעלאָשן.
די דעק איבער מיין קאָפּ — אריבערגעצויגן,
נאָר ס׳זעען מיינע צוגעמאַכטע אויגן:
כוואַליעס האָבן אוועקגעריסן די שטיינער און פאַרטראָגן.
דער וואַנדערער, מיטן חלום פון בלאָע פאַרטאָגן,
ציטערט שטום אויפן גרינעם גראָז.
דער שפּאַרבער האָט פאַרצוקט דעם האָז.
סטאַדעס שעפעלעך ליגן שטיל און ציטערן,
אויף פייפעלעך שפּילן פאַסטוכער ס׳ליד פון געוויטערן.
אין כאַטעס קניען קינדער פאַר הייליקע בילדער:
— אַ וואָלף, אַ וואָלף אויף וועגן ווילדע!
אַ וואָלף, אַ וואָלף אויף וועגן ווילדע!
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
נאַכט. אַלע טויערן פון מיין הויז פאַרמאַכט.

ד אָ ס יי נ ג ל

נאָך ר. מ. רילקע

איך ווייל ווערן איינער פֿון יענע יינגען,
וואָס רייטן דורך די נעכט אויף ווילדע פֿערד,
מיט שטורקאַצן, ווי צושויבערטע בערד,
אין שוואַרצן געיעג פֿון אַ ווינט.
ווי אין אַ שיפֿל וויל איך שטיין אויבנאָן,
גרויס און צעפֿלאַטערט ווי אַ פֿאָן.
טונקל, נאָר אין אַ העלם פֿון גאָלד,
וואָס גלאַנצט. הינטער מיר, וואָלט איך געוואָלט,
זאָלן שטיין צען מענער אין דעם זעלבן טונקל
אין העלמען, וואָס ווי מיינער פֿינקלען —
אָט קלאָר ווי גלאָז, אָט טונקל, אַלט און בלינד.
און איינער נעבן מיר בלאָזט אַריין אונדז רוים
מיט אַ טרומפּייט, וואָס בלאַנקט און שרייט
און בלאָזט אַריין אַ שוואַרצע איינזאַמקייט.
מיר פֿאָרן אין גאַלאָפּ — אַ שנעלער טרוים:
הינטער אונדז די היזער פֿאַלן אויף די קני,
די גאַסן בייגן זיך קרום אַנטקעגן,
די פּלעצער מיידן אונדז: מיר האַלטן זיי
און אונדזער רייטן רוישט ווי אַ רעגן.

הויכער, שלאַנקער סאָסנע־בוים

ד״ר סטאַניסלאַוו ווינצענזין
אין פריינטשאַפט

הויכער, שלאַנקער סאָסנע־בוים
קום צו מיר ביינאַכט אין טרוים.

איידער נאָך די נאַכט פאַלט צו
וויג מיך איין אין שטילער רו.

זע, ס'אָטעמען גראָע וועגן
פייכטן הויך פון זומער־רעגן.

יונגע הירשן וועלן באַלד
שרייען אין לבנה־וואַלד.

הויכער, שלאַנקער סאָסנע־בוים,
ווינטיק אויף מיין שטילן טרוים,

נעם די שאָטנס דיינע מיט
און דעם עכאָ פון א ליד.

און מיט ברייטע, גרינע צווייגן
וויג מיך איין אין בלאָען שווייגן.

צו דיר

ר. ה.

איך האָב דיך מער נישט ליב. נאָר דיינע האָר
וואַרגן מיך נאָך אַלץ ביינאַכט.
איך קען שווערן, אַז אויף דער וואָר
האָב איך פון דיר נישט געטראַכט.

איך האָב דיך מער נישט ליב. נאָר דיינע אויגן
קוקן אַלץ צו מיר מיט צער.
אין חלום שטיי איך פאַר דיר געבויגן,
ווי אַ דינער פאַר זיין האַר.

איך האָב דיך מער נישט ליב. נאָר דיינע רייד
זינגען ווי רינגוועס אין אַ רעגן.
אין חלום בין איך אַלץ נאָך גרייט
דיר נאָכצוגיין אויף אַלע וועגן.

איך האָב דיך מער נישט ליב. נאָר דיינע טרערן
רינען אַלץ אויף מיינע הענט.
כאָטש אויף דער וואָר, קען איך שווערן,
וואָלט איך דיך שוין נישט דערקענט.

איך האָב דיך מער נישט ליב. נאָר אויף וועגן
אין אַ שעה צווישן טאָג און טרוים,
וועלן מיר זיך נאָך באַגעגענען
אין אַ שעה צווישן טאָג און טרוים.

נאַכט־בילד

נאָך טשאַן־יאַ־טו

פון ווינט צעוויגט כוואַליעט אויף דער טייך —
באַלד וועט ער ווידער אין זיינע ברעגעס שטומען.
די פיש טאַנצן. זייערע ליבער ליכטן,
ווי אין דער נאַכט די לאָטאָס־בלומען.

די לבנה שווימט דורך טונקעלע צווייגן
שטיל און פאַרטראַכט. דאָס זילבער פון דער נאַכט,
דער קילער טוי, ווי ווייסע פערל,
ליכטן אויף אין בלאָען שווייגן.

דאָרף־גייער

זיי טראָגן אויף די פּלייצעס שווערע פּעק
מיט קלאָטשע, ציבעלעס, פּעלעכער פון האָזן.
זיי גייען מיטן שטילסטן גאַנג. אויף די שטראָזן
גייט זיי נאָך די שרעק.

זיי קלאַפּן אָן מיט האַרטע פינגער אין א טויער
און וואַרטן פאַר די שוועלן אין פאַרנאַכט,
נאָר אַלע טויערן זענען צוגעמאַכט.
אויפן קלויסטער־שפּיץ דער טרויער

פלאַטערט איבער כאַטעס פון האָלץ און ליים.
קראַנקע קראָען קראַקען אויס די שרעק
פון ווילדע וועגן, שטיינער, בלאַנקע העק
און די בענקשאַפט נאָך דער ווייטער היים.

יונגע קעלבער שרייען אויף די וועגן
צו קראַסע קי אין וואַרעמע שטאַלן.
די גייער האַנדלען איין די לעצטע שטראַלן
און טראָגן זיי דער נאַכט אַנטקעגן.

שטיל־לעבן

די דינסט טראָגט דאָס שטיל־לעבן
אין דער פרי:
אַן עפּל, אַ מייערל, אַ באַרנע.
זי גייט מיט שטילע טריט — אַ סאַרנע
אין דעם וואַלד.
אָ, מייסטער סעזאַן,
זע דאָס שטיל־לעבן אין אַ קויש
ביי דער דינסט אין האַנט.
זי גייט. און שפּאַן נאָך שפּאַן
גייט איר נאָך דער רויש
פון שטאָט.
זי טראָגט דאָס שטיל־לעבן
פאַרן באַלעבאָס,
די דינסט.
טראָגט שטיל און גרינג
דאָס שטיל־לעבן
אין איר קויש: אַן עפּל, אַ באַרנע,
אַ פלוים —
אין איר האַרץ דער טרוים
נאָכן ווייטן פאַסטוך־יינג.

אַ קינד אין הויף

נאַכט. עלעקטרע פֿון די דראָטן
רייסט צו הימלען זיך אַרויף.
אַ קינד שפּילט זיך מיט זיין שאָטן —
שפּעטע אָוונט-שעה אין הויף.

האַרבסט ברענט שאַרלאַך-רויט אין שויבן
— קילער ציטער פֿון עלעקטרע-שיין —
דאָס קינד אין הויף פּלאָשעט טויבן
אין אָוונט-דעמער, איינינקער אַליין.

דאָס קינד הויבט אויף צום ליכט די האַנט,
די שטאָט אָטעמט האַרבסטיק און קיל —
פֿאַרנאַכט האָט אַ קינד זיך דערמאַנט
אָן דעם נאָך נישט געשפּילטן שפּיל.

די גאַס שעפּטשעט שטיל און געהיים.
דאָס קינד האָט ווילד זיך צעשריגן
און פֿלוצים געלאָפֿן אַהיים
אַליין זיך אין וויגל פֿאַרוויגן...

געזעגענונג

נאָך לי־אַ־עי

אָנגעגורט די לענדן האָט דער זעלנער
אויעקצווייטן אין דער שלאַכט.
צום געזעגענען האָט זיין ווייבל
אַ מתּנה אים געבראַכט.

— געליבטער, נעם דאָס טוך פון זייד,
איך האָב אויף אים געשטיקט מיין נאָמען.
אין דער פרעמדער ווייט
זאָלסטו זיך צו לאַנג נישט זאָמען.

ווייל אַלצדינג, וואָס דו זעסט, פאַרגייט.
די לבנה אויפן הימל, וואָס איז גאַנץ,
ווערט מיט יעדער נאַכט
טונקעלער אין גלאַנץ.

נישט אייביק בלײַען וועט מיין טראַכט,
דאָס יונגע לייב מיינס וועט פאַרוויאַנען —
געליבטער, אין דער שלאַכט
זאָלסטו זיך צו לאַנג נישט זאָמען.

אָווענט אין די בערג

דער טאָג — אַ מידער וואַנדערער — פֿאַרגייט
הינטערן וואַלד.
גלעקלעך קלינגען, קלינגען אויפֿן פֿליען.
ווייסע שאָף גייען מידערהייט
אָוונט-צייט אַהיים.

דער פֿאַסטוך — אַ יונגער גלח — טרייבט פֿאָרויס
די ווייסע סטאַדע.
די שטילע שאָף זענען זיך פֿאַר אים מתוודה,
נאָר ער זאָגט די זינד נישט אויס.

לבנה איבערן וואַלד — געשטאַלט פֿון גאָט
היט דעם אַלטן סוד
פֿון ווייסע שאָף.

אין טייכן, ביימער, גראָזן
ליגט די שרעק פֿון יונגע האָזן.

ביי דער שאַפּע

איך האָב צעעפֿנט די יאַשין־שאַפּע
אַרויסגענומען שטיל דיין העמד
און מיינע הענט די מידע, שלאַפּע,
צאַפּלען אויף פֿאַרשעמט.

דו ביזט אַצינד אין ווייטע שטעט,
וואָגלסט אין דער פֿרעמד,
נאָר איך, אין שוואַרצן אָוונט־שפּעט
לאַטע אויס דיין העמד.

א פֿויגל פֿליט פֿאַרביי — נישטאָ,
א טאָג קומט אויף און פֿאַרגייט
און מיינע האָר, וואָס ווערן גראָ,
לעשן אויס אין מיר די פֿרייד.

דו גייסט אַצינד אַרום מיט פֿרעמדע
אין דער ווייטער, גרויסער שטאָט,
נאָר יעדן אָוונט אונזערע העמדער
שלאָפֿן אין קאמאָד.

די פאַרלאָזטע

נאָך וואַנג-סענג-יו

אויפן הימל פלאַטערט די לבנה,
אויף מיין טישל צאַנקט דאָס ליכט.
איך האָב זיך איצט נאָך אים,
מיין טייערן, פאַרבענקט.

איך וויין און וויין. מיינע טרערן
פאַלן שטיל אַראָפּ אין זאַמד.
געליבטער, אין פרעמדן לאַנד
זאָלסטו כאָטש מיין זיפץ דערהערן.
הערן זאָלסטו און פאַרשטיין,
ווי שטיל מיר איז,
ווי פוסט מיר איז
צו זיין ביינאַכט אַליין.

דעקאָראַציע

פֿון פֿינסטערע קעלערס און הויפֿן
מיט שטילע טריט אין טרוים
זענען קינדער געקומען צו לויפֿן
צום שאָטן פֿון איינציקן בוים.

זענען קינדער געקומען צו פֿליען
מיט פֿולע הערצער געשריי:
זיי ווילן, זיי ווילן זען
אַ בוים אין חודש מײַ.

און אַלע פֿאַרוווּנדערט געגאַפֿט
אַרויף צו די בלעטער און צווייגן,
ביז ס'האָט די בלאָע נאַכט
פֿאַרוויגט דעם הויף אין שווייגן.

זענען מאַמעס געקומען פֿון מאַרקן:
— שיינדל קרויז, איך קען שווערן,
אַז אויפֿן בוים פֿאַרן פֿאַרקן
פֿינקלט אַ שטערן.

נאָר אויפֿן באַלקאָן דער גביר
חוזקט מיט שפּאָט:
— דער בוים איז פֿון פּאַפּיר,
איך שווער אייך ביי גאָט.

זענען קינדער געשטאַנען ביים פּלויט
אין היילּיקן פּלאַטער
און שטיל האָט געלאַכט דער טויט
אויפֿן בוים ביים טעאַטער...

געזעגענונג

צוויי מענטשן קושן זיך אין גאַס פאַרנאַכט,
רויטע טראַמווייען פאָרן גיכער איבער הייסע שינעס,
אַ שיכּור אין אַ קרייז וויגט זיך — אַ צינגל אין אַ וואָג —
און קליינע קינדער קרימען נאָך מיט שטייפע מינעס.

צוויי מענטשן קושן זיך אין גאַס פאַרנאַכט,
דער פּאָליציאַנט שטיקט אין זיך די טרערן,
דער סוחר קוקט פאַרגאַפט. אויפן ראָג
צינדט זיך אָן אַ פלעמל אין לאַמטערן.

צוויי מענטשן קושן זיך אין מיט פון טראָטואַר,
אַן אַלטע גאַסן-פרוי ברעכט אויס אין אַ געוויין:
— ער פאָרט אַוועק, ער פאָרט אַוועק, דער יונגער נאַר
און זי די כּלה נעבעך בלייבט אַליין.

צוויי מענטשן קושן אויס פון זיך די שרעק —
גאַסן-ריִנגען שטייען שטום פאַרטראַכט.
פייף און לעצטער פלאַטער. זי גייט אַליין אַוועק
געאָרעמט מיט דער נאַכט.

הונגער

פונם שי־קינג

מיזל, מייזל, גראָע מויז
פרעס נישט אויף די הירזש אין הויז.
יאָרן דריי מיך אויסגענאָגט,
יאָרן דריי מיך אויסגעפּלאָגט,
צו דיין קעפּעלע — אַ שאַנד,
איך מוז אַנטלויפן פון מיין לאַנד.

מיזל, מייזל, גראָע מויז
פרעס נישט אויף דאָס גאַנצע הויז.
איך האָב דערציילט מיין הויזגעזינד,
פאַר די קעץ און פאַר די הינט:
יאָרן דריי מיך אויסגענאָגט,
יאָרן דריי מיך אויסגעפּלאָגט,
איצטער קלייב איך זיך אַרויס
דיך צו פטרן, גראָע מויז.

פאַרן זון-פאַרגאַנג

מידע פערד שפאַנען פון די שטאַלן
צו די גרינע סאַנאַזשאַטן
און טרינקען אויס לעצטע שטראַלן
זון הינטער דער כאַטע.

מידע יינגען מיט נאַכט אין די אויגן
טרייסלען עפּל-ביימער אין די סעדער,
צעפליען זיך פייגל אויף דעכער
און פאַרוויגן דעם אָוונט מיט לידער.

דער אָוונט טוליעט איין די יינגען
מיט שטילע מעשהלעך פון בלאָע הייכן
און פון ווייטע, ווייטע וועגן.
זיי וואַרפן שטיינער אין טייכן
און זעען: אויפן וואַסער-פלאַך די רינגען
נעמען זיך אַרום און טוליען זיך צו ברעגעס.

פליענדיקע בינען זשומען
פאַרן זון-פאַרגאַנג. מיט אָוונט אויף די פליגל
פאַלן שמעטערלינגען צו די בלומען.
ביימער טונקלען זיך אין וואַסער-שפיגל
און פון דעם ברונעם אין אָוונט-דעמער
ציען פאַסטוכער לבנות מיט אַן עמער.

אַליין אין אַ גאָרטן

טרעפט אַמאָל — זאָל זיך גאָר נישט טרעפן —
אַ מענטש אין שטאָט ביינאַכט
ווערט אין אַ גאָרטן פֿאַרמאַכט.

אַ שיף אויף ימען — ווייט פֿון פּאָרטן —
איך אַ מענטש פֿון שטאָט
פֿאַרשלאָסן אין אַ גאָרטן.

אַרום מיר פֿאַרקייטלט אַלע טויערן,
איך אַ מענטש מיט מיינע טרויערן
אין אַ גאָרטן.

איך ציטער: זיי האָבן מיך פֿאַרגעסן,
איך דער מענטש פֿון ענגע גאַסן,
איך דער איינציקער פֿון מאַסן
אין אַ גאָרטן גאָר פֿאַרזעסן?

פּלאַטערט אויף דעם גראָז מיין שאָטן,
פּרוּוו איך נאָך אים גיין —
מיינע פֿריינט האָב איך פֿאַראָטן
און געבליבן דאָ אַליין.

מיט מיינע שוואַכע הענט
וועל איך אויפֿברעכן דעם פּלויט.
דער בוים, מיין שכן, איז אַ קאָנפֿידענט
און די לבנה פֿלאַטערט רויט.

די קאַשטאַנען בליען ווייס,
די בלומען — רויט
און דאָרטן, דאָרטן, דאָרטן
בליען מויערן,
בליען שטיינער,
בליט דער טויט.
און איך איינער, איינער
אין אַ גאָרטן.

טרעפֿט אַמאָל — זאָל זיך גאָר נישט טרעפֿן —
— עפּנט!
— עפּנט!
— עפּנט!

זון-פאַרגאַנג אין שטאָט

אויפֿן זעקסטן שטאָק אין שטאָט איז די זון פֿאַרגאַנגען. איך וואָלט נישט געהערט געזען דעם העלן שפּיל אויף שויבן אויפֿן זעקסטן שטאָק אין שטאָט, ווען גראָד מיין אויג וואָלט נישט געצילט אַרויף צו פֿלאַטערדיקע טויבן.

איצט איז אויך די זון פֿאַרגאַנגען אין מיין היים. מיין היים ליגט ווייט פֿון שטאָט (אַ שטיבעלע פֿון האָלץ און ליים, אַ פּלויט פֿון דראָט).

אַז מיין מאַמע פֿלעגט זען די זון פֿאַרגיין אין פֿייער-בראַנד, איז טונקל געוואָרן איר בליק, איז שטילער גע-וואָרן איר קול: די הינער פֿליִען אויף דער באַנט און די קינדער זענען מיד און ווילן שלאָפֿן גיין.

אויפֿן זעקסטן שטאָק אין שטאָט איז די זון פֿאַרגאַנגען.

אַז מיין טאַטע פֿלעגט זען די זון פֿאַרגיין הינטער אונזער הויז, פֿלעגט ער נעמען זיין גאַרטל און זיך לאָזן אין קלויז, אַ שטראַל איז געפֿאַלן אויף זיין מידן געזיכט, ווען מיין מאַמע פֿלעגט מיטגעבן פֿאַר טויטע ליכט.

אויפֿן זעקסטן שטאָק אין שטאָט איז די זון פֿאַרגאַנגען.

אין מיין היים ליגט דער טוי אויף גראָז, מידע יינגען זינגען אויף די שטראָזן:

„די זון פֿאַרגייט אין פֿלאַמען,
די זון מען זעט זי קוים,
אַזוי פֿאַרגייט מיין האָפֿנונג,
און אַזוי פֿאַרגייט מיין טרוים".

דאָס אָפּגעבערנטע הויז

נאָך ט"ו-פּו

דאָס שטילע הויז פֿון מײַן געבוירן
האָט אָפּגעבערנט.
דאָס שטילע הויז פֿון מײַן געבוירן
האָב איך נישט דערקענט.

האָב איך געזעצט זיך אויף אַ שיפֿל,
געלאָזט זיך אויף די זילבער-טײַכן
און געמיינט, אַז אויף די וואַסערן
וועט דער טרויער נישט דערגרייכן.

אויף מײַן שיין-געשניצטער פֿלייט
אַ ליד געזונגען אין דער נאַכט,
נאָר ס׳האָבן ווײַטע כוואַליעס
דעם טרויער מיר צוריקגעבראַכט.

די ווײַסע, זילבערנע לבֿנה
האָט אויסגעהערט מײַן ליד פֿון שרעק
און מיט אַ טונקעלער כמאַרע
דאָס בלײַכע פּנים צוגעדעקט.

בין איך געגאַנגען צו די בערג,
פֿאַר זיי מײַן ווײַטיק אויסגערעדט,
נאָר ס׳האָבן אויך די הויכע בערג
נישט פֿאַרשטאַנען מײַן געבעט.

בײַם ים־ברעג שטום בין איך געשטאַנען,
געבענקט צום טויט אין וואַסער־טיפֿן,
ווען פֿלוצים פֿון דער בלאָער ווײַט
אָנגעזעגלט האָט אַ שיפֿל.

איך האָב געמיינט: די לבנה
שפּיגלט זיך אין וואַסער־בלוי׳
נאָר ס׳איז געווען אַ ווײַסע שיף
געטריבן פֿון אַ שיינער פֿרוי.

— אָ, די ווײַסע, שיינע פֿרוי,
געקומען אין מײַן לעצטער שעה,
האָסט פֿאַר מיר דאָס גליק געבראַכט,
איצט בין איך ווידער דאָ

און זינג דאָס ליד פֿון לעבן:
אָ, די שיינע, ווײַסע, ווײַסע רויז,
אין דײַן איידל האַרץ
וויל איך בויען מיר דאָס הויז.

אַ חתונה אין האַרבסט

איציק מאַנגערן

אין אַזאַ מין נאַכט איז דאָס געווען —
איך האָב אַרויסגעקוקט דורכן פענסטער
און געזען :
פאַרן גאַניק זענען וועגענער געשטאַנען
אויבנאָן מיין טאַטע־מאַמע,
מיין ברודער אין זיין ווייסער וועסט
און אַלע שכנים און געסט.

דערנאָך האָב איך געהערט
פונדערווייטנס הירזשען פערד.
ביינאַכט אין מיין הילצערן וויגל
האָט אַ חלום מיט גילדערנע פליגל
זיי ווידער געבראַכט :

זיי פאָרן דורך וועלדער, טייכן, מילן
און אַלטע לצים שפּילן,
שלעפּעריק און מיד,
דאָס חופּה־ליד.
זיי יאָגן, יאָגן
צו דער כּלה אין דער שטאָט,
נאָר אַ לץ האָט אָפּגעדרייט אַ ראָד
פון וואָגן.
— — — — — — — — — — — —

און כאָטש זיי ליגן אַלע אין דער ערד
(אַפילו מאיר קוגל מיט זיין פערד)
האָב איך פון זיי אַצינד געקלערט.
ווייל ס'איז אַזאַ מין נאַכט ווי היינט געווען,
איך האָב אַרויסגעקוקט דורכן פענסטער
און געזען:
בלעטער טאַנצן אינעם ווינט
און איך בין אַליין אין שטוב — אַ קינד
אין שרעק.
זיי זענען אַלע אויף דער תחונה אוועק,
אַ גאַנצע נאַכט האָב איך געוואַרט,
נאָר אַלע האָבן מיך אָפּגענאַרט.

קאַשמאַר־ליד

אין חלום מעג איך שרייען ווי־פּיל איך וויל
וועט קיינער נישט זאָגן: נחום זײַ שטיל,
די האַנט פֿון דײַן האַרץ נעם אַראָפּ
און הויב העכער אויפֿן קישן דעם קאָפּ.

בײַנאַכט, אין דער ווײַטער פֿרעמד,
אין אַ פּוסטן האָטעל,
קומט אַ גנבֿ און גנבֿעט מײַן העמד
און לאָזט מיך אַליין אויף דער שוועל.

שריי איך אויס
דאָס געשריי פֿון אַ נאַקעטן מענטש
אין אַ פּוסטן הויז.

שטייט אַ פּלויט, אַ באַרג, שווימט אַ טײַך,
לויף איך אַראָפּ צו דעם טײַך.

ציט מײַן טויטער טאַטע אַראָפּ זײַן רימען
און טרײַבט מיך צוריק,
איך זאָל אַליין נישט לאָזן זיך שווימען
דורכן טיפֿן אָרט צו דער בריק.

נאָר אַלע וועגן זענען פאַרשטעלט —
א רגע — זײ קומען אָן מיט גראָבע שטעקנס
און צעפּאָכן אַלע שרעקן
פון דער וועלט.

דער טײַך ווערט טיפער. אַלע וועגן פאַרמאַכט
אָט באַלד און ער פאַרפלײצט
דעם פאַרנאַכט
און אפילו גאָט אויפן קרײַץ.

הער איך פון דער בלאָער ווײַט
ווי מײַן אײגענער עכאָ שרײַט.

און מײַן טויטע מאַמע פון איר פינסטערן גרוב
שרײַט מיט אין מײַן אײנזאַמער שטוב.

הארבסט-ליד

צו אַ פרעמדן מענטש וועל איך געגעגען:
אומבאַקאַנטער, דו ביזט מיר נאָענט.
מיינע אויגן, וואָס אין אָוונט-דעמער ברענען,
האָבן צווישן טויזנט דיך דערקאָנט.

מיינע אויגן זענען בלאָ. נאָר קאַלינעס גליען
אויף ביימער — מעש פון זון-פאַרגאַנג.
מיין טויטע בענקשאַפט וויל ווידער זיך צעבליען
און פאַרשיכורן מיין קאָפּ מיט ווייַן-געטראַנק.

קום, לאָמיר נישט זען ווי יונגע ביימער וויאַנען
אין גאָרטן. אין שטאָט זענען אָפן טויערן
און ס׳ברענט דאָס ליכט. לאָמיר נישט דערמאַנען
צווישן טויטע בלעטער אונזערע טרויערן.

צו אַ פרעמדן מענטש וועל איך געגעגען:
אין דיינע בלאָע אויגן מיין בענקשאַפט גליט.
אָ, פרעמדער, לאָמיר זיך אַרומנעמען
און זינגען דאָס שטילע האַרבסטיקע ליד.

א י נ ה א ל ט :

פרילינג — — — — — — — — 7
אַ גאַסט אין פאַרנאַכט — — — — 9
תפילה פון מיין מאַמען פאַרנאַכט — 10
דער הונט, וואָס בלאָנקעט אַליין — 12
ל י ד — — — — — — — — — 14
מיין היים — — — — — — — 15
מיר חלומט אַמאָל — — — — — 16
נאַכט אין די בערג — — — — — 18
דאָס ייִנגל — — — — — — — 20
הויכער, שלאַנקער סאָסנע־בוים — 21
צו דיר — — — — — — — — 22
נאַכט־ליד — — — — — — — 23
דאָרף־גייער — — — — — — — 24
שטיל־לעבן — — — — — — — 25
אַ קינד אין הויף — — — — — — 26
געזעגענונג — — — — — — — 27
אָוונט אין די בערג — — — — — 28
ביי דער שאַפע — — — — — — 29
די פאַרלאָזטע — — — — — — 30
דעקאָראַציע — — — — — — — 31
געזעגענונג — — — — — — — 33
הונגער — — — — — — — — 34

פאַרן זון־פאַרגאַנג — — — — — — 35
אַליין אין אַ גאָרטן — — — — — 36
זון־פאַרגאַנג אין שטאָט — — — — 38
דאָס אָפּגעברענטע הויז — — — — 39
אַ חתונה אין האַרבסט — — — — 41
קאָשמאַר־ליד — — — — — — — 43
האַרבסט־ליד — — — — — — — 45

פון דעם זעלבן מחבר:

אין טעג פון דער וואָך — לעמבערג 1929.

באָרוועסע טריט — „ליט. בל.“ 1936.

לי־טאָי־פּע־איבערדיכטונגען — פּען־ביכער, וואַרשע 1937.

אין מאַנוסקריפּט:

איבערדיכטונגען פון דער אַלט־כינעזי־שער פּאָעזיע.

מיין פעטער — דער לאַנדשטורמיסט און אַנדערע דערציילונגען.